

Met tips en links
naar geschikte
leerlijnen voor
NT2-leerlingen

Thema

Effectief onderwijs aan NT2- leerlingen / nieuwkomers

PRAKTISCHE TIPS VOOR HET OPSTELLEN VAN EEN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF VOOR NT2-LEERLINGEN

ONDERWIJS AFSTEMMEN OP NT2-LEERLINGEN

NT2-leerlingen

De term NT2 staat voor Nederlands als Tweede Taal. Steeds vaker krijgen leerkrachten te maken met leerlingen die een andere moedertaal spreken en voor wie de Nederlandse taal de tweede taal is. Het kan gaan om kinderen van vluchtelingen, arbeidsmigranten of expats. Maar het kunnen ook kinderen zijn die in Nederland zijn geboren, maar anderstalig worden opgevoed omdat de ouders van niet-Nederlandse afkomst zijn.

Onderwijsdoelen voor NT2-leerlingen

Wanneer anderstalige leerlingen pas in het onderwijs binnenstromen of korter dan vier jaar in Nederland onderwijs volgen, kunnen en hoeven zij nog niet te voldoen aan de doelen die binnen de reguliere leerlijnen worden gesteld. Wel is het van belang dat deze leerlingen in een tijdsperiode van twee tot vier jaar toewerken naar de reguliere doelen en er een goede aansluiting is met het reguliere aanbod.

Voor NT2-leerlingen zijn andere leerlijnen beschikbaar die vaak niet bekend zijn bij leerkrachten. Dat is jammer, want ze kunnen helpen bij het opstellen van doelen, het maken van keuzes in het aanbod en het monitoren van de taal- en rekenontwikkeling van de NT2-leerling.

Een passend onderwijsperspectief voor NT2-leerlingen

In deze hand-out vind je praktische tips en links naar te gebruiken leerlijnen, waarmee je een zo passend mogelijk ontwikkelingsperspectief kan opzetten voor de NT2-leerling in jouw groep. Ook zijn twee voorbeeldcasussen uitgewerkt in het tweede deel van de hand-out.

Cedin biedt verschillende trainingen om jou en je team te voorzien van de juiste kennis en vaardigheden, om de onderwijsbehoefte af te stemmen op de NT2-leerling.

Heb je de ambitie om jezelf te specialiseren en een vraagbaak te worden voor je collega's? Schrijf je dan in voor de **online leergang Coördinator NT2**.

Ook kun je de NT2-specialisten van Cedin benaderen voor een **consult** op het gebied van NT2-onderwijs of op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling (denk bijvoorbeeld aan trauma en traumasensitief lesgeven).

Neem gerust contact met ons op!

1. LEREN VAN HET NEDERLANDS ALS TWEEDE TAAL

Het leren van het Nederlands is voor NT2-leerlingen vergelijkbaar met het leren van een vreemde taal, zoals Engels. Maar de noodzaak en het tempo waarin ze de taal machtig moeten worden, is vele malen groter en het niveau dat bereikt moet worden is ook hoger.

Jonge kinderen versus oudere kinderen

Het leren van een nieuwe taal kost gemiddeld vier jaar. Voor jonge kinderen is het gemakkelijker om hun leeftijdsgenootjes in te halen, dan voor oudere kinderen. De jonge leeftijdsgenootjes zijn immers zelf ook nog minder ver in de taalontwikkeling.

Oudere kinderen moeten zich een grotere taalvaardigheid en woordenschat eigen maken om mee te kunnen doen in de gesprekken met hun leeftijdgenoten, maar ook om de methoden die op school gebruikt worden goed te kunnen begrijpen.

Oudere kinderen hebben meer cognitief vermogen en meer ervaring met taalleren dan jongere kinderen, wat hen daarbij helpt. Als zij daarbij ook nog geletterd zijn in hun moedertaal, dan heeft dit inhaalproces zeker kans van slagen. Kinderen die een verwante taal van het Nederlands spreken zijn nog eens extra in het voordeel.

Leerlijnen voor NT2-leerlingen

Om op hetzelfde niveau te komen als leeftijdgenoten, moeten oudere kinderen met grotere sprongen door de leerstof. Dat betekent dat zij specifieke onderdelen dus korter oefenen. De leerlijnen die er zijn voor NT2-leerders houden rekening met de inhaalslag die gemaakt moet worden.

Daarnaast bevat een aantal leerlijnen doelen die niet in reguliere leerlijnen of referentiekaders staan, omdat Nederlandstaligen die doelen in de voorschoolse periode al eigen gemaakt hebben maar voor de NT2-leerling wel van belang zijn, zoals:

- Woord- en zinsvorming:
 - o kan Nederlandse klanken onderscheiden,
 - o begrijpt ontkenning (niet),
 - o begrijpt bezittelijk voornaamwoord (zijn boek, haar tas).
- Luisteren: maakt gebruik van de visuele context om te begrijpen wat er wordt bedoeld.

2. LEERLIJNEN VOOR NT2-LEERLINGEN

Hieronder tref je een overzicht aan van geschikte leerlijnen voor NT2-leerlingen en waar deze te vinden zijn.

1. Leerlijn Nieuwkomers (opgesteld door de SLO)

Deze leerlijn is te vinden in ParnasSys, onder de module 'Leerlijnen'.

Doelen

In deze leze leerlijn staan doelen geformuleerd voor de taaldomeinen: gesprekken/spreken, klankvorming, woord- en zinsvorming, luisteren, lezen, schrijven, woordenschat. Er is een pakket 'instroom groep 3' voor leerlingen van 4-6 jaar, een pakket 'instroom groep 5' voor leerlingen van 6-9 jaar en een pakket 'instroom groep 7' voor leerlingen van 9-12 jaar.

De doelen in deze leerlijn kunnen gebruikt worden om de (begin)situatie te bepalen, maar kunnen ook dienen als observatie-items om de taalontwikkeling te monitoren. Tot slot kunnen de doelen ook een aanzet zijn voor het vormgeven van het taalaanbod.

Bijvoorbeeld: instroom groep 3 - lezen - fase 3:

De leerling...

- o weet dat letters met klanken corresponderen
- o kent de betekenis van veel voorkomende pictogrammen
- o weet dat verhalen een opbouw hebben
- o weet dat de voorkant van een boek informatie over de inhoud geeft

2. Het Europees Referentiekader (ERK)

Het ERK is vergelijkbaar met het referentiekader Taal & Rekenen van Meijerink. Het ERK wordt gebruikt voor de vreemde talen, zoals Engels, Duits en Frans én voor het NT2-staatsexamen. Het ERK is door de SLO uitgewerkt in 'can-do-statements' (Taalprofielen 2015). Het bijbehorende document is te downloaden op deze site: <https://www.slo.nl/publicaties/@4301/taalprofielen-2015/>

Doelen

Het ERK heeft doelen opgesteld voor vijf domeinen: spreken (monologen), gesprekken (dialogen/interactie), luisteren, lezen en schrijven. Elk domein is uitgewerkt op 6 niveaus: A1-A2-B1-B2-C1-C2.

Het A-niveau representeert een beginnende taalspreker: De spreker heeft de omgeving en de gesprekspartner nodig om zich duidelijk te maken en begrepen te worden. Het taalgebruik bestaat uit 'dagelijkse taal'.

Het B-niveau representeert een meer gevorderde taalgebruiker: De gespreksonderwerpen kunnen dan zakelijker en abstracter zijn. Ook school- en vaktaal hoort onder het B-niveau.

Het C1 en C2-niveau representeert respectievelijk het niveau *near-native* en *native speaker*. De taalgebruiker wordt door geen enkele taalbarrière gehinderd en kan alle gespreksituaties aan.

Voortgezet onderwijs

Kinderen tussen de 12 en 16 jaar die willen instromen in het VMBO moeten het ERK niveau A2/op weg naar B1 beheersen. Een leerling die naar de havo of het VWO wil moet B1/op weg naar B2 beheersen.

Voor de vergelijking: leerlingen die naar het VMBO doorstromen hebben een goede aansluiting op het vak Engels als zij in groep 8 Engels beheersen op A1 niveau. Kinderen die naar de havo of het VWO doorstromen, zouden Engels moeten beheersen op A2 niveau. Het niveau waarop het Nederlands moet worden beheerst is dus veel hoger dan dat van de vreemde talen!

Voorbeeld Can-do statement (Taalprofielen 2015):

Domein Lezen – niveau A2:

Ik kan zeer korte, eenvoudige teksten lezen. Ik kan specifieke voorspelbare informatie vinden in eenvoudige, alledaagse teksten zoals advertenties, folders, menu's en dienstregelingen en ik kan korte, eenvoudige persoonlijke brieven begrijpen.

Dit doel is onderverdeeld in 12 subdoelen, bijvoorbeeld:

- Oriënterend lezen – ik kan specifieke informatie vinden en begrijpen in alledaags materiaal
- Lezen om informatie op te doen – ik kan korte, beschrijvende teksten over vertrouwde onderwerpen begrijpen

Het ERK kun je gebruiken als leerlijn voor NT2-leerlingen. Met behulp van de 'Can-do statements' kun je bijvoorbeeld de mondelinge en schriftelijke taalproducties van leerlingen observeren en beoordelen. Maar op basis van de doelen kan ook onderwijsaanbod gekozen worden.

3. Leerlijn ECA (opgesteld door het Expertise Centrum Anderstaligen, Emmen)

Deze leerlijn is als pdf te downloaden op de website van LOWAN (zie: <https://www.lowan.nl/po/kwaliteitszorg/ontwikkelingsperspectief/>).

Doelen

Deze leerlijn bestaat uit scores op Cito-toetsen (zoals: AVI, DMT, rekenen en begrijpend lezen), woordenschattoetsen (TAK en de methode gebonden toets van MNN) en het PI-dictee (spelling). De opbouw van de leerlijnen is afgestemd op leeftijd en of een leerling wel/niet geletterd is in een verwante of niet verwante taal.

Omdat de leerlijn bestaat uit scores, kan de leerlijn ook worden gezien als leerstofplanning. Om inzicht te krijgen in de mondelinge en schriftelijke taalvaardigheden van een leerling kun je beter de

leerlijn *Nieuwkomers* of het *ERK* gebruiken. Maar de leerlijn ECA is zeer geschikt om een onderwijsaanbod te plannen voor lezen, spelling, rekenen en woordenschat.

De scores zijn gebaseerd op een gemiddelde score van een grote, gevarieerde groep NT2-leerlingen, waardoor ze een betrouwbaar uitgangspunt zijn. Wanneer leerlingen herhaaldelijk *en ondanks een adequaat aanbod* de doelen niet halen, kan dat aanleiding zijn om nader te onderzoeken waardoor de taalontwikkeling stagneert.

In het volgende deel van deze hand-out wordt uitgelegd hoe je met behulp van de leerlijn ECA een ontwikkelingsperspectief opzet.

3. OPZETTEN VAN EEN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF

Zonder doel geen perspectief

Het stellen van een doel geeft richting aan het onderwijsaanbod en het handelen van de leerkracht. Als daarbij ook duidelijk is in hoeveel tijd het doel behaald moet worden, is dat een extra criterium om selecties te maken in het aanbod.

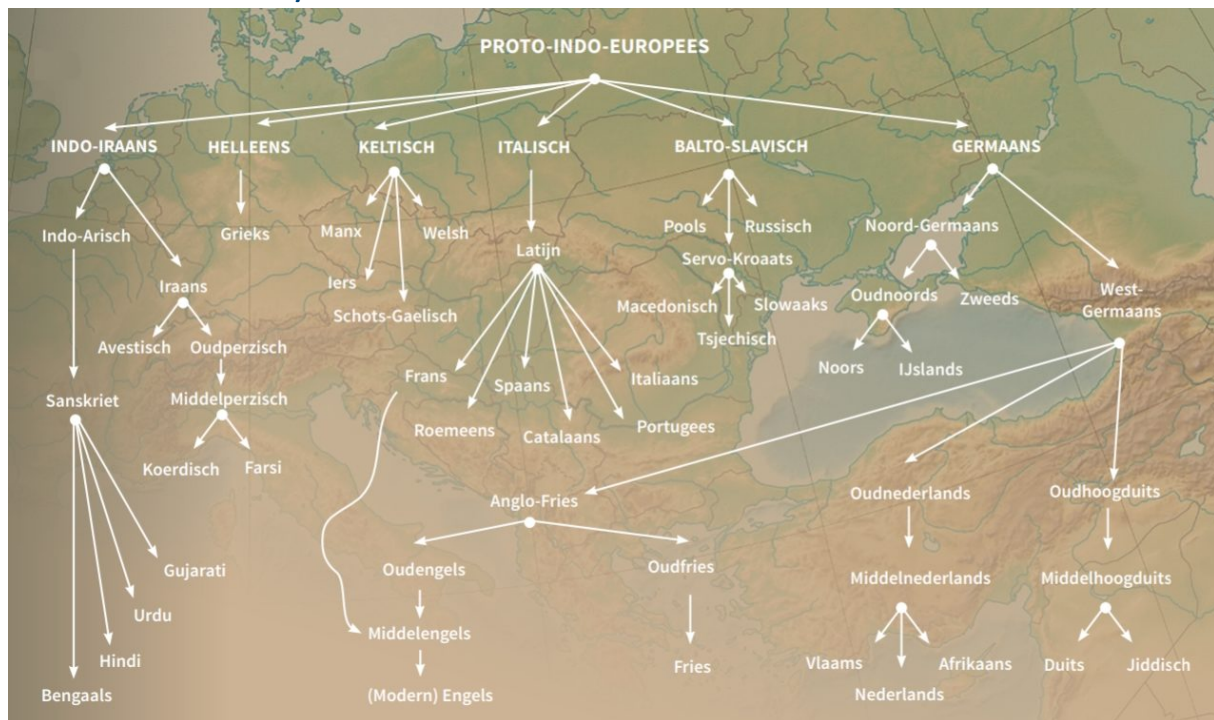
Een ontwikkelingsperspectief met de leerlijn ECA uitgewerkt

In onderstaande casussen wordt een mogelijk ontwikkelingsperspectief geschetst voor de leerlijn ECA. De leerlijn ECA bevat duidelijke doelen, in de vorm van toets-scores op herkenbare toetsen (Cito en PI-dictee).

Ter voorbereiding op de keuze voor de juiste leerlijn breng je de volgende gegevens in kaart:

1. Noteer de naam en de leeftijd van de leerling.
2. Heeft de leerling eerder onderwijs in Nederland gevolgd? Zo ja, zoek dan uit op welke leeftijd de leerling aan het onderwijs is begonnen en hoeveel weken onderwijs de leerling al heeft gehad.
3. Noteer welke moedertaal de leerling spreekt. Is dit een verwante taal of niet? Zie de afbeelding hieronder. Een taal buiten Europa is altijd een niet-verwante taal, m.u.v. Afrikaans.
4. Is de leerling geletterd in de eigen taal?
5. Download de ECA-leerlijnen 0-40, 50-80 of 90-120 via <https://www.lowan.nl/po/kwaliteitszorg/ontwikkelingsperspectief/>.

Schema verwante talen/taalfamilies:

Een taal buiten Europa is altijd niet-verwante aan de Nederlandse taal, m.u.v. Afrikaans.

VOORBEELDCASUS 1:

1. Leerling A is een jongen van 8 jaar uit Eritrea.
2. Hij heeft nog geen onderwijs gevolgd in Nederland en ook niet in eigen land.
3. De moedertaal van deze leerling is Tigrinya. Dit is een semitische taal en niet verwant aan het Nederlands.
4. De leerling is niet geletterd in zijn eigen taal.
5. Omdat de leerling nog geen onderwijs heeft gevolgd nemen we het eerste schema dat start bij 0-40 weken. Op basis van de leeftijd (8 jaar) en *niet-geletterd* zijn komen we uit bij **leerlijn 2-groep 4** of **leerlijn 2-groep 5**. Zie de afbeelding hieronder.

Expertisecentrum
Anderstaligen
CEA

week	vakgebied	Leerlijn (niet) geletterd Taalgebied Leeftijd Groep	Leerlijn 1 n.v.t. n.v.t. groep 3 groep 3	Leerlijn 2 Niet geletterd n.v.t. 6-7 jaar groep 3	Leerlijn 2 Niet geletterd n.v.t. 7-8 jaar groep 4	Leerlijn 2 Niet geletterd n.v.t. 8-9 jaar groep 5	Leerlijn 3 Geletterd niet verwant 6-7 jaar groep 3	Leerlijn 3 Geletterd niet verwant 7-8 jaar groep 3
10	Technisch Lezen	AVI				instr. M3		
		DMT (oud)				M3 vs 17-23		
		DMT (versie 2017)				M3 vs 12-16		
	Begrijpend lezen	Cito 3.0						
		Spelling	PI dictee					
	Cito 3.0							
		Woordenschat	MNN	R80%	R80%	R80%	R80%	R80%
	Rekenen	Tak (passief)						
		Tempo/NTR	DLE 2	x	DLE 2	DLE 5	DLE 2	DLE 2
Cito 3.0		x	x	x	M3vs98-114	x	x	
20	Technisch Lezen	AVI		instr. M3		instr. E3		instr. M3
		DMT (oud)	M3 vs 17-23		M3 vs 17-23	E3 vs 30-37		M3 vs 17-23
		DMT (versie 2017)	M3 vs 12-16		M3 vs 12-16	E3 vs 19-27		M3 vs 12-16
	Begrijpend Lezen	Cito 3.0						
		Spelling	PI dictee	DLE 5			DLE 3	DLE 2
	Cito 3.0		M3vs153-181					
		Woordenschat	MNN	R80%P65%	R80%P65%	R80%P65%	R80%P65%	R80%P65%
	Rekenen	Tak (passief)		1000	1000	1500	1000	10
		Tempo/NTR	DLE 5	DLE 2	DLE 5	DLE 10	DLE 5	DLE 5
Cito 3.0		M3vs98-114	x	M3vs98-114	E3vs123-138	M3vs98-114	M3vs98-114	
30	Technisch Lezen	AVI		instr. M3	beh. M3	instr. M4	instr. M3	beh. M3
		DMT (oud)		M3 vs 17-23	M3 vs 25-31	M4 vs 49-59	M3 vs 17-23	M3 vs 17-23
		DMT (versie 2017)		M3 vs 12-16	M3 vs 16-24	M4 vs 39-49	M3 vs 12-16	M3 vs 12-16
	Begrijpend Lezen	Cito 3.0						
		Spelling	PI dictee		DLE	DLE 3	DLE 4	DLE 3
	Cito 3.0			M3vs90-122	M3vs123-152	E3vs152-173	M3vs90-122	M3vs152-173
		Woordenschat	MNN	R80%P65%	R80%P65%	R80%P65%	R80%P65%	R80%P65%
	Rekenen	Tak (passief)						
		Tempo/NTR	DLE 7	DLE 5	DLE 7	DLE 15	DLE 7	DLE 7
Cito 3.0		M3/E3vs123-138	M3vs98-114	M3/E3vs123-138	M4vs150-164	M3/E3vs123-138	E3vs123-138	
40	Technisch Lezen	AVI		instr. E3	instr. E3	instr. E4	instr. E3	instr. E3
		DMT (oud)	E3 vs 42-50	E3 vs 30-37	E3 vs 42-50	E4 vs 58-68	E3 vs 30-37	E3 vs 30-37
		DMT (versie 2017)	E3 vs 27-39	E3 vs 19-27	E3 vs 27-39	E4 vs 44-55	E3 vs 19-27	E3 vs 19-27
	Begrijpend Lezen	Cito 3.0	E3 vs 109-127	E3 vs 109-127	E3 vs 109-127	E3 vs 109-127	E3 vs 109-127	E3 vs 109-127
		Spelling	PI dictee	DLE 10	DLE 5	DLE 5	DLE 6	DLE 5
	Cito 3.0		E3vs201-227	M3vs123-152	E3vs108-110	E3vs174-200	M3vs123-152	E3vs108-110
		Woordenschat	MNN	R80%P65%	R80%P65%	R80%P65%	R80%P65%	R80%P65%
	Rekenen	Tak (passief)		2500	2500	3000	2500	25
		Tempo/NTR	DLE 10	DLE 10	DLE 10	DLE 10	DLE 10	DLE 10
Cito 3.0		E3vs123-138	E3vs123-138	E3vs123-138	E4vs169-182	E3vs123-138	M4vs123-138	

De keuze voor de juiste leerlijn

In de kolom onder **leerlijn 2-groep 4** staan voor de eerste periode van 10 weken enkele doelen voor woordenschat en rekenen. Voor woordenschat is het doel dat *na 20 weken* instructie AVI-M3 behaald moet worden. **Onder leerlijn 2-groep 5** staat dat deze leerling *na 10 weken* instructieniveau AVI-M3 moet beheersen.

Er kunnen verschillende redenen zijn om de afweging te maken voor **leerlijn 2-groep 4** of **leerlijn 2-groep 5**. Komt de leerling nog jong over en zou er in sociaal-emotioneel opzicht een goede aansluiting zijn in groep 4, dan kan gekozen worden voor leerlijn 2-groep 4. Maar er kunnen ook redenen zijn om de leerling in leerlijn 2-groep 5 te plaatsen.

De start met de leerlijn

Stel de keuze is gevallen op leerlijn 2-groep 4. Dan staat de eerste 10 weken in het teken van gewenning. De leerling krijgt een eerste aanbod Nederlandse taal (bijvoorbeeld met de methode Mondeling Nederlands Nieuw) en wat rekenen. Ook is het goed om te starten met een eerste aanbod beginnende geletterdheid en aanvankelijk lezen. Kijk eventueel ook naar de *Leerlijn Nieuwkomers (ParnasSys/SLO)*, pakket 'instroom groep 5 – fase 1 en 2' om te bepalen waar het aanbod zich op kan richten.

Na 20 weken moet de leerling uitkomen op instructie AVI-M3. In groep 3 doen reguliere leerlingen hier 20 weken over, maar mogelijk heb je minder lang de tijd, omdat de eerste weken uit gewenning bestaat en gewerkt is aan beginnende geletterdheid en de leesvoorwaarden. Om in minder dan 20 weken instructieniveau M3 te behalen, moet de leerling zijn tijd besteden aan *effectieve lees oefeningen*.

Wat zijn effectieve lees oefeningen voor NT2-leerlingen?

Over het algemeen bevat de methode voor aanvankelijk lezen veel oefenmateriaal waarmee kinderen na de instructie zelfstandig kunnen oefenen. Niet elke oefening/werkblad is nuttig voor de NT2-leerling. Het lezen van een woord of zinnetje en deze verbinden met een plaatje is bijvoorbeeld niet zinvol als de betekenis van de woorden en zinnen onbekend is. Deze oefeningen kunnen worden overgeslagen.

NT2-leerlingen leren zichzelf niet lezen. Er is gerichte instructie nodig en feedback bij het hardop lezen. Zelfstandige oefenen is alleen nuttig als dat overlap heeft met de instructie. Het inzetten van een maatje, tutor of audio kan het zelfstandig oefenen ondersteunen.

Na 20 weken wordt er getoetst om te bepalen of de leerling de doelen behaald heeft. Mocht dat niet zo zijn, stel de doelen voor de nieuwe periode dan niet meteen naar beneden bij. In de leerlijn staat bijvoorbeeld dat na 30 weken de leerling beheersingsniveau M3 moet halen. Dat doel ligt niet heel ver af van instructieniveau M3. Bepaal welke hiaten er zijn en zet de resterende 10 weken in om deze te oefenen (vergeet de instructie niet!) en blijf toewerken naar het niveau M3.

Dit geldt ook voor rekenen. In **leerlijn 2-groep 4** is af te lezen dat na 20 weken de M3-toets gemaakt moet worden en na 30 weken de M3/E3 toets. Net als bij lezen liggen deze doelen niet heel ver uit elkaar. Analyseer de hiaten in rekenvaardigheden en werk daar in week 21-30 ook aan. *Let op:* Neem in de analyse ook de rekentaal mee. Mogelijk worden woorden als meer, minder, er af en erbij en de bijbehorende tekens nog niet goed begrepen.

VOORBEELDCASUS 2:

1. Leerling B is een meisje van 11 jaar uit Syrië. Op haar 9^e kwam ze naar Nederland.
2. Ze heeft ongeveer 1,5 jaar (60 weken) onderwijs gehad op een AZC-school.
3. Thuis spreken ze Syrisch-Arabisch. Deze taal is niet verwant aan het Nederlands.
4. Ze is in Syrië niet veel naar school geweest, maar helemaal ongeletterd is ze niet. Inmiddels heeft ze op de AZC-school leren lezen in het Nederlands.

Als de AZC-school de leerlijnen ECA gebruikt heeft, kan bij de overdracht gevraagd worden welke leerlijn ze heeft gevolgd en kan daar op worden voortgebouwd. Als de AZC-school geen leerlijn heeft gevolgd (of een andere leerlijn heeft gebruikt), vraag dan de scores op van de volgende Cito-toetsen: AVI, DMT, begrijpend lezen (indien afgenomen), rekenen en spelling en het resultaat op het PI-dictee.

Leerling B heeft de volgende Cito-scores:

- AVI instructieniveau - E5
- DMT M5 - vaardigheidsscore 78 (= voor een reguliere lln. in groep 5 *niveau II*)
- Spelling DLE 12 (komt overeen met het niveau *begin groep 4*)
- Rekenen Cito E4 – vaardigheidsscore 152 (= voor een reguliere lln. in groep 4 *niveau D*)

De keuze voor de juiste leerlijn

Om voor een leerling die al onderwijs in Nederland heeft gehad een leerlijn te selecteren, gebruik je de leeftijd en gegevens van het moment waarop hij/zij binnenkwam in Nederland. Soms weet je het niet precies en moet je een schatting maken. Leerling B was 9 en zeer waarschijnlijk niet geletterd. Kijkend in het schema van 0-40 weken, kun je zien dat ze op basis daarvan in leerlijn 5-groep 6 moet zijn geplaatst. Inmiddels heeft ze 60 weken onderwijs gehad.

Daarom pakken we het schema 40-80 weken erbij. We zoeken leerlijn 5, niet geletterd en instroomleeftijd 9-10 jaar op. Je komt dan bij **leerlijn 5-groep 7**.

De start met de leerlijn

Doelen die in deze leerlijn staan zijn:

- AVI beheersing M5
- DMT M5 vs 72-82 (= niveau II of B)
- Rekenen TEMPO/NTR DLE 27 (= ongeveer niveau M5)

Leerlijn 4 Geletterd verwant 7-8 jaar groep 5	Leerlijn 4 Geletterd verwant 8-9 jaar groep 6	Leerlijn 5 Niet geletterd n.v.t. 9-10 jaar groep 7	Leerlijn 5 Niet geletterd n.v.t. 10-11 jaar groep 8	Leerlijn 5 Niet geletterd n.v.t. 11-12 jaar	Leerlijn 5 Niet geletterd n.v.t. 11-12 jaar	Leerlijn 5 Niet geletterd n.v.t. 11-12 jaar
E3	beh E4	beh M5	beh E4	beh E4		beh E4
12-50	E4 vs 68-78	M5 vs 76-86	E4 vs 68-78	E4 vs 68-78		E4 vs 68-78
27-39	E4 vs 55-67	M5 vs 69-80	E4 vs 55-67	E4 vs 55-67		E4 vs 55-67
11	DLE 13	DLE 17	DLE 9	DLE 9		DLE 9
13	DLE 22	DLE 33	DLE 23	DLE 23		DLE 23
145-163	E4/M5vs188-202	E5/M6vs215-227	M5vs192-204	M5vs192-204		M6/E6vs215-227
M4	beh M5	beh E5	beh M5	beh M5		beh M5
49-59	M5 vs 72-82	E5 vs 72-82	M5 vs 72-82	M5 vs 72-82		M5 vs 72-82
39-49	M5 vs 66-76	E5 vs 66-76	M5 vs 66-76	M5 vs 66-76		M5 vs 66-76
15	DLE 17	DLE 22	DLE 12	DLE 12		DLE 12
15	DLE 25	DLE 35	DLE 27	DLE 27		DLE 27
10-164	M5vs192-204	M6vs217-228	M5/E5vs201-215	M5/E5vs201-215		E6vs217-228
E4	instr E5	beh M6	instr E5	beh E5		beh E5
33-73		M6 vs 78-88		E5 vs 72-82		E5 vs 72-82
14-55		M6 vs 73-82		E5 vs 66-76		E5 vs 66-76
17	DLE 20	DLE 27	DLE 16	DLE 16		DLE 16
17	DLE 27	DLE 36	DLE 30	DLE 30		DLE 30
66-182	M5/E5vs201-215	M6/E6vs229-241	E5vs204-215	E5vs204-215		N
E4	beh E5	beh E6	instr M6	instr M6		instr M6
38-78	E5 vs 72-82	E6 vs 81-89	E5 vs 72-82	M6 vs 78-88		M6 vs 78-88
35-67	E5 vs 66-76	E6 vs 75-89	E5 vs 66-76	M6 vs 73-82		M6 vs 73-82
20	DLE 24	DLE 32	DLE 20	DLE 20		DLE 20
20	DLE 30	DLE 37	DLE 34	DLE 34		DLE 34
19-182	E5vs204-215	E6vs230-240	M6vs217-228	M6vs217-228		M7vs217-228

Voortgezet onderwijs

Als we de scores van leerling B met deze doelen vergelijken, dan zien we dat ze op het gebied van technisch lezen goed op schema is: ze leest al instructieniveau E5, terwijl beheersingsniveau - M5 het doel is. Wat betreft de DMT-score valt ze precies in het interval vs 72-82.

Op het gebied van rekenen gaat het iets minder goed. Ze zou ongeveer op het niveau van M5 moeten zitten, maar ze heeft op de toets van E4 vrij zwak gescoord (D-niveau). In de overdrachtsgegevens staat niet of het probleem zit in de rekenvaardigheden of in de rekentaal (te weinig begrip van rekenwoordenschat).

In de leerlijn staan voor leerling B pas doelen geformuleerd bij week 80. Dat betekent dat er nu ongeveer 20 weken zijn om de volgende doelen te behalen.

- AVI instructie E6 halen
- DMT E5 vs 72-82 (niveau II)
- Rekenen DLE 34. (Dit gaat om rekenvaardigheden die ongeveer overeenkomt met M6.)
- Spelling DLE 20 (vergelijkbaar met niveau E4)

Tip

Stel doelen niet te snel naar beneden bij, maar zorg voor remediëring van de hiaten. Het is van belang dat NT2-leerlingen zo snel mogelijk op hetzelfde niveau komen als hun leeftijdgenoten en dat lukt niet als we te gemakkelijk de doelen naar beneden bijstellen.

Het niet halen van de doelen kan ook veroorzaakt worden door een onjuist aanbod of te weinig instructie en begeleiding. Pas als je zeker weet dat het aanbod goed is geweest en de leerling herhaaldelijk de doelen niet haalt, is het logisch om de

Het is nu aan de leerkracht om in te schatten of deze doelen haalbaar zijn.

Op het gebied van lezen (AVI en DMT) kunnen deze doelen gehanteerd worden. Misschien is ten aanzien van lezen het doel beheersingsniveau E6 zelfs wel haalbaar.

Wat betreft rekenen loopt leerling B achter op de te volgen leerlijn. De score die we weten is overigens de score op de Cito-rekenen en niet de TEMPO/NTR (de 'kale sommen-toets'). Om te onderzoeken of het rekenprobleem zit in de rekenstrategieën of in het begrip van de rekentaal (woordenschat), is het handig om alsnog een 'kale sommentoets' af te nemen en deze te analyseren. Op basis hiervan kan een plan worden gemaakt.

De stap van E4 (D niveau) naar M6 is natuurlijk erg groot. Als we vooruitblikken in de leerlijn zien we dat leerling B na 100 weken onderwijs de 'gewone' Cito-rekenen E6 moet kunnen maken. Dat betekent dat er dus vanaf nu 40 weken zijn om van E4 naar E6 te komen. In dat geval zou het doel week 80 E5 ook nog passend zijn. Het zou goed zijn om dan zowel de TEMPO/NTR (doel: < DLE 30) als de 'gewone Cito rekenen E5 (doel: minimaal III-niveau) als doel te stellen. Hier passen we de doelen van de ECA dus aan!

Nu de doelen bekend zijn die over 20 weken behaald moeten worden, kan het afstemmen van het aanbod beginnen.

TIPS VOOR EFFECTIEF ONDERWIJS AAN NT2-LEERLINGEN

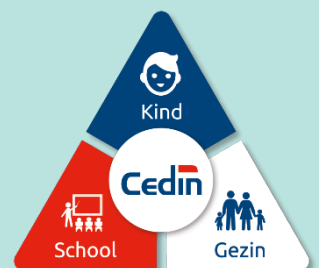
- NT2-leerlingen moeten met grote sprongen door de leerstof. Dat vraagt om bewuste keuzes in het lesmateriaal. Lang niet alle opdrachten in de reguliere methoden zijn effectief voor NT2-leerlingen en veel opdrachten zijn pas nuttig als er instructie aan vooraf is gegaan.
- Doordat NT2-leerlingen een eigen leerlijn hebben, werken ze in de praktijk veel zelfstandig. Jezelf een nieuwe taal leren is echter erg moeilijk, daarom zijn instructie en begeleiding noodzakelijk. Bij de zorg voor de ontwikkeling van een NT2-leerling heeft een leerkracht dus eigenlijk extra handen nodig.
- Hoe dichter de leerling bij zijn leeftijdsgenoten komt wat betreft leerstof en niveau, hoe meer hij/zij mee kan doen met reguliere lessen. Dit vergroot het contact met de medeleerlingen maar ook met de Nederlandse taal! Hoe meer interactie, hoe meer taalontwikkeling!
- Ook als NT2-leerlingen helemaal meedraaien met de groep, blijf dan alert op de specifieke behoefte van NT2-leerlingen ten aanzien van woordenschat en taalontwikkeling. De reguliere taalmethoden doen bijvoorbeeld een groot beroep op taalintuïtie en dat hebben NT2-leerlingen niet/minder t.a.v. de Nederlandse taal.

Cedin is een organisatie van bevlogen professionals met hart voor onderwijs en zorg.

We adviseren scholen die de kwaliteit van hun onderwijs willen verbeteren. Daarnaast begeleiden en behandelen we kinderen en jongeren in de jeugdhulp, dyslexiezorg of leerlingenzorg. Ouders bieden wij een steun in de rug bij de opvoeding en leerkrachten kunnen op ons rekenen als leerlingen extra zorg nodig hebben. Zo brengen wij onderwijs en zorg samen in de driehoek Kind – School – Gezin.

Cedin is een stichting met een maatschappelijk doel. Wij geloven erin dat ieder mens zich kan ontwikkelen: talenten ontdekken en benutten, belemmeringen wegnemen, kansen creëren. Daar dragen wij aan bij, al 45 jaar lang.

Wat we doen, doet ertoe. Dat maakt ons werk zo mooi!

Deze hand-out is samengesteld door Cedin.

Ferdau Terpstra, onderwijsadviseur taal en meertaligheid (NT2- specialist).

Lavendelheide 21
9202 PD Drachten

info@cedin.nl
www.cedin.nl
088 – 0200 300